

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՓԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔԵՄԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պուշկարիոյ համար Տարեկան 12 ֆր.
» » Վեցամսեայ 6 ֆր.
Արտասահմանի համար (երկու քիւր մեկ ծրարով) Տարեկան 14, վեցամսեայ 7 ֆր.
ԿԱՆՆՈՒԻ ՎՃԱՐՆԵԼԻ

Համակ դրամ եռալը դրկի հետեւեալ հասցեով

ԽՐԱՎՈՒՆԿ «ԻՐԱՎՈՒՆԿ» ԼՐԱԳՐՈՅ. — Վ.Ա.Ռ.Ն.Ա. (Պուլկարիա)

Редация на вѣст.

Rédaction du journal

„Ирaвункъ“

„Iravounk“

ВАРНА (България)

VARNA (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք
էս չեն դրկուիր եւ յարմար դաստիարակ-
ները միայն կը հրատարակուին առ-
բողոքով իւր մասամբ:
Իրանդեան տղը 20 սանթիմ. երե-
ֆեն աւելի անգամներու համար 20 0/0
գինը կը շինի:

Մեր այն փոքրածիւ բաժանորդ-
ները որք ունէ քաղաքացիական տակա-
նայնացի տարիէ մեկ պարտք ունին,
թող հաճին մինչեւ ապրիլ 20 իրենց
հաշիւն մաքրել. հակառակ պարտքային
պիտի պարտաւորինք իրենց ա'լ թերթ
չի դրկել. առանց դպրեւու մեր առնե-
լիքը պահանջել:

ՀԱՅԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

ՋԵՆԵՎԵՑԻՅԱՆ ԴԵՄՊԱՆԱԺՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԷՋ

Ինչպէս յայտնի է զեննկէցու-
թեան դեպքանաժողովին հա-
ւաքման օրերը մօտեցած են.
բայց ասոր հակառակ տէրութիւնը
կը շարունակեն իրենց սպառազի-
նութիւնը եւս քան զեւս բազմա-
պատկել, այնպէս որ մարդ յակա-
մայս կը թերահաւատի անոր ար-
դիւնաւոր ըլլալու մասին. որովհե-
տեւ պիտութեանց նորանոր սպա-
ռազինութիւնը պարզապէս ցոյց կու-
տայ թէ անոնք ալ բնաւ հաւատք
չունին որ ժողովը իրական արդիւնք
մը արտադրէ. և ընդհակառակը սա
կասկածը եւս կը ներշնչէ թէ այդ
դեպքանաժողովը թերեւս ընդհա-
նուր պատերազմի մը բորբոքման
ալ պատճառ ըլլայ:

Բայց այժմ, այլ եւս անհրաժեշտ
իրողութիւն մը պէտք է նկատել
դեպքանաժողովին գումարումը. ա-
յո՛ւ, ճիշդ է թէ ժողովը պիտի
գումարուի, ճիշդ է նաեւ թէ ժո-
ղովականաց մեծագոյն մասը շո-
շափելի արդիւնք մը ձեռք բերելու
համար պիտութեանց միջեւ անհա-
մաձայնութեանց պատճառ տուող
խնդիրներուն կարգադրութեանց
մասին զանազան ծրագիրներ պիտի
ներկայացնեն. ուստի և կասկած
չի կայ թէ այդ խնդիրներէն մին
պիտի ըլլայ Արեւելեան հարցը, ո-
րուն լուծման մինչեւ ցարդ յապա-
ղումը պիտութեանց միջեւ ընդհա-
րումի մը ծնունդ տալէ զգուշա-
նալու պատճառաւ էր:

Այդ քանի որ ճիշդ է թէ ժո-
ղովականաց մեծագոյն մասը շոշա-
փելի արդիւնք մը ձեռք բերելու
պիտի ձգտի, հաւանական ենթա-
դրութիւն մը պէտք է նկատել այս
թէ Արեւելեան խնդիրն ալ սեղանին
վրայ պիտի դրուի Արդէն այս խըն-

դիրը թուրքիոյ դաշնակցութեան և չը
գոյութեան խնդիրն է. եթէ սկզբ-
բունքով թուրքիոյ գոյութիւնը
պահպանել որոշուի, շատ պարզ է
թէ անոր փտած խարխալը հաստա-
տուն հիմնուելով վրայ զետեղելու մի-
ջոցներ անպատճառ պիտի խորհին:
Ահա այս պարագային մէջ հայկա-
կան և Սակեղանական խնդիրնե-
րը իրենց բոլոր մերկութեամբ
գոլոր պիտի գան ու լուրջ խոր-
հրդածութեանց և թերեւս տաք
փիճաբանութեանց առիթ պիտի
տան. ուստի անգամ մը եւս հա-
յութիւնը ընդհանուր Եւրոպայի
մտածման առարկայ պիտի դառ-
նայ. եթէ դեպքանաժողովը ուրիշ
խնդիրներու մէջ համաձայնութիւն
կարենայ գոյացնել, անպատճառ
հայկական խնդրոյ մասին ալ վճ-
ռական որոշման մը պիտի գայ.
Հետեւաբար այդ առթիւ մեր խըն-
դիրն իր իսկական գոյնը կ'ըն-
կազդէ իր արժանաւորիչ դիրքով
պէտք է ներկայացնել դեպքանա-
խորհուրդին, քանի որ անոր ձե-
ռահատութեան սահմանին մէջ պի-
տի ըլլայ Արեւելեան խնդրոյ
կարգադրութիւնն ալ:

Հայ ժողովուրդը՝ որ այնչափ
սուղ զոհողութիւններով քանիցս
ջանացած է հայկական խնդիրը
պիտութեանց դիւանագիտական
սեղանին վրայ դնել, պարտի և
այս առիթէն օգտուելով, ինքզին-
քը ներկայացնել դեպքանաժողո-
վին և պարզել իւր փիճակը, որ
եթէ շարունակուի հետզհետէ եւ
բոլորական խաղաղութիւնը վրդո-
վող կերպարանք մը կըստանայ:
Ուրախութիւն է տեսնել թէ արտա-
սահմանի մի քանի կողմերէն այս
գաղափարը կ'արտայայտուի: Տիար
Մինաս Չերազ արդէն պատրաս-
տականութիւն ցոյց կուտայ դե-
պքանախորհուրդին ներկայանալու,
կամ հայկական խնդիրը անոր ներ-
կայացնելու:

Բայց որպէս զի Տիար Մ. Չերազ
հայ ժողովուրդի կողմէ պատշաճօրէն
կարենայ ներկայանալ և իր ձայնը
նոյն իսկ ազգին ձայնը նկատել
տալ, արտասահմանեան հայ դաշ-
նակցութեանը ամեն կողմէ իւր
ձայնը ու հաճութիւնը կ'երկնաց-

նելու է անոր վրայ: Արդէն այս
նպատակաւ արտասահմանի մէջ
կազմուած է յանձնախումբ մը որ
ձեռք առնել հարկ եղած միջոց
ները ամեն կողմ պարզած է, ինչ
յարմար դատած կերպովը. սա-
կայն միշտ նպատակովէն ունենա-
լով ընդհանուրի ձայնը միայն Տիար
Չերազի վրայ կ'երկնացնել:
Այս մասին մեր կարծիքը քիչ
մը տարբեր է, զոր երկու տողով
բացատրենք:

1. Այդ պաշտօնին համար մենք
եւս Տիար Մ. Չերազ կարող և
յարմարագոյն անձը կը նկատենք.
բայց ընդհանուր ազգին կողմէ
դեպքանախորհուրդին ներկայանա-
լու համար 2 կամ 3 հոգիէ բաղ-
կացեալ պատուիրակութիւն մը
հարկաւ ամեն լաւագոյնն է. հե-
տեւաբար կուտարկենք Տիար Մ.
Չերազի ընկեր ցոյց տալ իշխան
Փոլիտոն Լուսինեանը, որ այդ
տեսակ պաշտօնի մը պահանջները
յրացնելու ամեն ձիրքով օժտուած
պատկառելի անձնաւորութիւն մըն
է:

2. Արտասահմանեան ազգայինք
առանց ազգայինք թիւինկեր
կազմակերպելու, կարող են իւրա-
քանչիւր քաղաքի եկեղեցւոյ շէր-
ջափակին մէջ յոյժ հաւաքուիլ ու ի-
րենց որոշումները հաղորդել պէտք
եղած տեղերը, և կամ պարտաւո-
րել թաղ. խորհուրդները, որ ի-
րենք պաշտօնապէս հաղորդեն ժո-
ղովուրդի բաղձանքը ու պահանջ-
ները: Ահա բացի այս երկուքէն
միւս կետերուն մէջ մենք ալ հա-
ձայն ենք յիշեալ յանձնախումբի
կարծիքներուն ու առաջարկու-
թեան:

ՔԱՆԻ ՄԸ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ

Շարժումի 115 և 116 թիւերուն
մէջ Սիւալ ըմբռնումներ խորագրով
յօդուած մը տեսնուեցաւ որուն
նպատակն էր հաստատել թէ 1. Այ-
լադաւան հայերը եւս կը մնան
միշտ հայ եւ թէ 2. մեր ազգ. գո-
յութիւնը պահպանողը ալ եւս
միայն հայ եկեղեցինն է:
Իբր փաստ առաջին կէտին ճշ-

մարտութեան՝ յօդուածագիրը մէջ
կը բերէ շարք մը բողոքական հա-
յերու անուններ որոնք հայ լեզա-
փոխական շարժումներուն մէջ, ի-
րենց լուսաւորչական եղբայրներուն
հետ հերոսացան, բռնադատուեցան
և նահատակուեցան: Այս որքան
ճիշդ թիւ՝ այնքան ուրախալի երե-
ւոյթ մըն է արգարեւ, որ մեզի
սա հիմնական յայտը կը ներշնչէ
թէ տակաւ կը մօտենանք այն ցան-
կալի ժամանակին ուր դաւանանքի
տարբերութիւնը, իբր լոկ անհա-
տական խղճի գործ՝ նշանակութիւն
մը չը պիտի ունենայ զուտ ազ-
գային գործերու և խնդիրներու
համար, այն երանելի ժամանակին
ուր ամեն հայ, ինչ դաւանանքի
ալ պատկանի, ինքզինք իր բոլոր
աշխատանքն ազգակիցներուն հա-
ւասար հայ զգայ և այնպէս նը-
կատուի անոնցմէ:

Յօդուածագիրն ուշադրութեան
սակայն վերադառնալ կը թուի
թէ այդ ժամանակը եկած հասած
չէ տակաւին և մեր բողոքական
եղբայրներուն մէջ ազգանուէր ե-
րիտասարդներու երեւան գալը բա-
ւական չէ ժխտելու սա դժբաղդ
իրողութիւնը թէ Ազգ. Եկեղեցին
հեռացած մեր եղբայրներու մեծա-
մասնութիւնը ինքզինք, գոնէ մին-
չեւ մէկ աստիճան, հեռացած, օ-
տարացած կըզգայ ազգին ստուար
մարմինէն, և այս՝ Արեւելի մէջ
տիրող կարգ ու սարքերու, մտային
զարգացման թերութեան և արմա-
տացած նախապաշարութեան ան-
խուսափելի հետեւանքով: Եթէ
առհաս հայ գործիչներ փոքր-հայր
չը մտած, քանի մը տեղիւր բողո-
քական հայերու անձնուէր ջանքով
արդէն յեղափոխ. կազմակերպու-
թիւնը յղացուած ու գործադրուած
էր, այդ, ըստ իս, պարզապէս կը
նշանակէ թէ կազմակերպողները
այնքան զարգացում և ընդարձակ
ըմբռնումներ իւրացուցեր են որ
իրենց բողոքական հանգամանքը
չէ կըցած բնաւ ազգել իրենց ազգ.
զգացումներուն և պարտաճանաչու-
թեան վրայ, թուական մը և փա-
յնայան մը կամ իրենց պէտքերէն
ներշնչուողներ կրնային ըլլալ ինչ
որ եղան: Սակայն օտարազգի կամ
օտարամիա հայ քարոզիչներու

աղղեցութեան ներքեւ բողոքական դարձած հայերս մեծամասնութիւնը կարելի է բաղդատել ճշմարիտ աղգ. ոգի եւ զգացում կրող փոքրամասն բողոքականներու հետ, չէ՞ որ անոնք, բաւականաչափ զարգացումէ զուրկ մարդիկ, չափ անգամ մինչեւ իսկ ազգութեան եւ կրօնի գաղափարները իրարու հետ կը շփոթեն արեւելեան տգիտութեամբ թող թէ չեն կարող ինքզինքնին ամէն կէտի մէջ Լուսաւորչականներու հետ համահաւասար հայ զգալու չափ մտածման բարձրութեան հասնիլ:

Միեւնոյն առարկութիւնը կարծեմ չափ յարմար է ընել յօդուածագրին սա փաստին դէմ ալ թէ Սայիտ բաշա բողոքական հայերը թուրքիոյ ամենամիաստկար տարրը կը յայտարարէր եւ չէրքէզ խոսքով բաշա բողոքական կրթական հաստատութեան մէջ կը տեսնէր յեղափոխութեան եռացող կաթսան: Թէ Եւրոպայի առջեւ բողոքականները հայ կը ճանչցուն, այդ շատ բնական ու բանական է: Եւրոպա շատոնց արդէն մտած է այն զարգացման շրջանին մէջ ուր կրօնը խտրութիւն կը կրնար ըլլալ ազգակիցներու միջեւ: Յաւալին եւ միանգամայն իմ չեղտել ուզած կէտս սա է որ մենք տակաւին չենք կրցիր զարգացման այդ աստիճանին հասնիլ:

Կաթոլիկ հայերու մասին յօդուածագիրը ինք ալ կը պարտաւորի խոստովանիլ թէ անոնց գոնէ կէսը լատին կամ ֆրէնկ ըսուի կը սիրէ. միայն կը ջանայ պատմական դէպքերով բացատրել այս տրեսուր իրողութեան պատճառները, որոնք տակաւ իրենց յօդակոչուած վրայ են: Միւթթարական է այս անշուշտ. բայց պատճառները ինչ որ ալ ըլլան, արդիւնքը՝ լատինաւորութիւնը կամ ֆրանսաստիքութիւնը, կայ ու կը միայնակաւին մեր կաթոլիկ եղբայրներուն մէջ:

Եզրակացութիւն. յօդուածին այն տեսութիւնը թէ Այրադաշտի Հայերը եւս եւ կը մնան միշտ ինչպէս ստոյգ է սա իմաստով որ մարդ չի կրնար փոխել իր ազգութիւնը:

որովհետեւ չի կրնար փոխել իր արիւնը եւ սկիւրը. ճշմարտութիւն մը զոր ամեն հասկցող մարդու նուիրական պարտականութիւնն է տարածել հասկնալու պէտք ունեցող շրջանակներու մէջ: Բայց եթէ յօդուածագիրը ըսել կուզէ թէ ամեն հայ անհատ որ իր գաւառութիւնը կը փոխէ, հոգիով եւ սրտով նոյն հայը կը մնայ եւ թէ բնաւ փոփոխութիւն մը չի կրնար իր զգացումներուն մէջ դէպի իր աղգը, չիմ կրնար իրեն համարիտ ըլլալ ու չիմ կրնար իբր հայ առայժմ անտարբեր աչքով դիտել երբ հայեր կը թողնեն իրենց աղգ. եւ կեղեցին ու կը մտնեն օտար եկեղեցիի մը գրիկը:

(Շարունակելի)

ԹՂԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ֆիլիպէ, 31 մարտ 1899

Շարժում թիւթը Ֆիլիպէի վերջին դէպքին վրայ ընդունած շարք մը թղթակցութիւնները աւելորդ համարած էր հրատարակել, մինչդեռ ասկէջ զուրկած ամենանշան եղելութեան արձագանգ կուտար եւ մինչեւ իսկ Տիար Ա. Գիւն կաթոլիկ եկեղեցւոյն մէջ գտակ դրնելը իբրեւ կարեւոր լուր մը հրատարակած էր. իր վերջին 115 թուին մէջ դէպքէն վերջը պատու հաճեցուն վրայ թղթակցութիւն մը կը հրատարակէ ամբողջ սուտերով լեցուն: Այդ սուտերը մի առ մի դնենք հոս:

1. Թիւթը հիւպատոսին միջնորդութիւնը չէր փնտրուած. եւ ինչ հարկ կար ատոր միջնորդութեան:

2. Ղայրէթի մէջ անխնայական հաշակել տուողը հայեր չեն եղած. դէպքին ամեն օտարազգի տեղեակ էր. արդէն թիւթը խմբագիրներու սովորութիւնն է հայ յեղափոխականները անխնայական կուչել եւ «Ղայրէթ»-ն ալ առիթէն օգտուած է պարսաւելու հայերը:

3. Դաշոյններով, դանակներով ու ատրճանակներով իրենց ազգակիցներուն վրայ յարձակող մարդիկը արդարութեան ձեռքը յանձնելը ստորին միջոցներ ու մեքենայու:

թիւններ չեն:

4. Չորս նշանաւոր փաստաբաններ ինքնաբերաբար չեն առած իրենց վրայ բանտարկուածներուն դատը. եւ եթէ մինչեւ իսկ մէկ կամ երկու հոգի յանձն առած լինին պաշտպան, այդ ալ օրը 10 անգամ փաստաբաններու գրասենեակները երթալ պաղատելով եւ դրամ տալով եղած է. որովհետեւ չեն կարծիր որ վարդապետականները, կանխապատրաստութեամբ հաւաքած լինին ամբողջ եւ բիրտ, զենքեր ու երկաթներ բաժնած լինին. եթէ բաժնած էին, հապախնո՞ւ չգործածեցին կաւոյ միջոցին եւ ոստիկանութիւնն ինչո՞ւ չը բանտարկեց ատենք:

5. Ոստիկանապետը ոչ թէ ինք եկած ալ ոստիկան մը զրկած էր վարդապետին աղբարարելու որ անմիջապէս մեկնի. վերջէն իմացուեցաւ որ տեղւոյ աղգ. պաշտօնեաներէ մին գացեր ոստիկանապետին ըսիր է թէ պէտք է վարդապետը հեռացնել քաղաքէս, բայց երբ յետոյ գործը հասկցուցին ոստիկանապետին, նա միեւնոյն օրը կըրկին ոստիկան մը զրկելով ներողութիւն խնդրած ու հոս առած է առջի հրամանը. իսկ կիրակի օր եկեղեցւոյ բակը ոստիկաններ կուրին զգուշութեան համար, որոնցմէ մին վարդապետի բնակած չէն. քին առջեւ կեցած էր եւ միայն վարդապետին հաւանութիւնը առնելով ներս կը մտնէր եկողները, ըսել է թէ յարաբերութիւնները չէին դադարած. ոստիկանը նոյն օրը մինչեւ գիշեր կեցած եւ յետոյ ճամբուած է: Մարտ 23ին վարդապետը մեկնեցաւ քաղաքէս ոչ թէ ոստիկանութեան հսկողութեան տակ ալ 50ի մօտ ժողովուրդ գացած էր կայարան ճամբու դնելու:

Դաշնակցականներու փաստաբան միմօս Լիւն Սարգիսեան եւ ուրիշ 2-3 դաշնակցականներ կայարան եկած էին լրտեսելու: Շարժում կրնայ անոնցմէ տեղեկութիւն առնել. հսկողութիւն կա՞ր թէ չէ: Խեղճ մարդիկ: Ի զուր կը ջանան սուտ լուրերով իրենց հետե:

Լողներուն պակաս՝ հաւատքը արծարծել եւ բանտարկուածներուն միտքերը թափելու տալ: Ասոնց աւանքը երաշխաւորութեամբ արձակուեցան թէեւ բանտէն բայց դատուելէն վերջը կստանան իրենց արժանի պատիժը: Շատ ուրախանալու տեղի չկայ: Այս մարդիկ լաւագոյն բան մը որ կրնան ընել հիմա, քանի ազատ են, այն է կծիկը դնել Պուլկարիաէն, որով այս փորձանքին զիրենք դրդողները կը տուժեն նիւթապէս:

Եթէ Դաշնակցականները փաստեր ունին զիրենք արդարացող, մօտ ատենէն բացուելիք դատին թող հրաման ու յայտնեն: Այս է մեր պատասխանը Շարժումի հրատարակած ու հրատարակելիք բոլոր թղթակցութիւններուն:

Լիւն Սարգիսեանի փաստաբան վահան Շահրիման գրած էր Շարժումի մէջ թէ Լ. Սարգիսեան Ֆիլիպէի վարժարանին մէջ պաշտօնավարած է ձրի. մինչդեռ նա 3 ամիս պաշտօնավարելով ամսական 30 ֆրանքէն առած է 90 ֆրանք: Այդչափ դասատու էր՝ օրը 2-3 ժամ միայն դասախօսելով:

...

Պ. ԱՄԻՐԻԱՆԵԱՆՑ

«Մշակ»ի 51 թւոյն մէջ Պ. Ամիրիսեանցի մէկ թղթակցութիւնը կարգադրեց, որուն մէջ վառնա հրատարակուող երեք լրագիրներն կանոնադրէր ստատիկ զայրացումով: Պատուելին չենք մեղադրել, որովհետեւ այս անուանարկած լրագիրները անոր շահագործութեանը արդիւնք եղան, չըթողուցին որ իր ուղած մանկութեանը դարցնէ եւ իսկու մը որբեր Գերմանիա տանելով իբր ծառայ բողոքականներուն ծախէ: Պատուելին իրաւունք ունի զայրանալու, որովհետեւ այդ լրագիրները պիտի կրնային մինչեւ Գերմանիա արձագանգ տալ անոր բռնած ընթացքը ծանուցանելով, որով չը պիտի կրնար յանուն որբերու խո:

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՎԱՐՈՒՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱՍԽԱՆՆԵՐ

Վերջին երկու տարիներու մէջ Վարդանանց հանգիստին առթիւ Սիւրստրէի Աղգ. վարժ. պաշտօնէին կողմանէ՝ պատմական կեղծիքի մը համար եղած քննադատական ակնարկութիւններն ու գիտողութիւնները Պուլկարաշայ մամուլին մէջ բաւական յուզում առաջ բերին, այնպէս որ Սիւրստրէի Աղգ. վարժ. Պ. ուսուցչին ատենախօսութեան մէջ գործածած անհաճ եւ յախուռն ուճին եւ անկշիռ ասացածոց նկատմամբ (եթէ սակայն ստոյգ էին) լրագրութեան մէջ իրաւացի յորդորականներէ զատ Իրաւունքի սրեւականներուն մէջ այս առթիւ աւանդական երկիւղած զգացմանց եւ բարեպաշտիկ նկատումներու ամփո:

փուռն եղող երկայնապատում ներքողական մը երեւցաւ ինպատու Վարդանանցներու: Իրաւունքի թուոյն մէջ Տիար Յ. Պ. իր Աղգ. խոհրուռն մէջ կոչ կընէր Վասակապաշտ (իր բառով) անձանց, որպէս զի իրենց՝ ի նպատակ վասակի եղող՝ զրական խօսքերն ու առարկութիւնները ցոյց տան:

Տիար Յ. Պ. ի այդ կոչէն տարիներ առաջ արդէն առ այս պահանջել իրական ցուցումներն ու պատմական անհերքելի պերճախօս փաստերը ցոյց տրուած են բազմաճիւղ տառապանքաւ զարգացող կողմանէ. իսկ այս պատկանի ծերունիէն առաջ պատմական հակիրճ այլ իմաստասիրական ամփոփ տեսութիւն մը դրած է պատմաբան եւ հայագէտ ներհուն Մամուրեան իր Ընդհ. Աղգ. պատմութեան մէջ: Չեմ յիշեր սակայն ուրիշ հեղինակ մը, որ Գարաջի չափ պատմական խորին

ուսումնասիրութեամբ եւ սուր ու անողորմ կերպով ներկայացուցած ըլլալ մեր Ե. թղ. դարու այս քաղաքական պատկերը զինքը կանխող պատճառաց եւ իրմէ յետոյ առաջ եկած արդիւնքի բոլոր յարակից հանգամանքներով: Սակայն ազգային բանասիրութեան եւ պատմական քննադատութեան զարգանալէն վերջ մանաւանդ ստուար ու պատկանելի թիւ մը կը կազմեն այս հեղինակաւոր եկեղեցականներն ու աշխարհականները, որոնք հմուտացած են եղիչէին, Փարպեցի Ղազարին եւ Կոթիւնի եւ ուսումնասիրած՝ մեր Ե. թղ. դարու քաղաքական այս անձուկ այլ արդիւնաշատ միջադէպը:

Ճանեհահինգ զարբերէ ի վեր հայութեան սրտին ու հազոյն անքակտելի կերպով կապուող եւ ժողովրդեան եւ լատարագէտ զգացմանց արտայայտութեամբ նախադրուած ու եկեղեցիով

սրբացած մեր պատմական յիշատակաց ամենէն աւելի սրբազանին, խանդավառ եւ ոսկեղինիկ դարու մը պաշտելի անցալի մասին ցարդ ընդունուած գաղափարաց հակառակ զիջը ծանրակշիռ լինելով բնական է որ ընդգիմարանական բաղիւրումներ տեղի ունենան եւ գուցէ աւելի երկիւղածնիր մեր այս ընթացքն արհամարհեն կամ դատափետեն: Եղիչէի, Փարպեցւոյն եւ Կոթիւնի բաղդատական համեմատութեամբ Գարաջաշի քննական պատմութեան մէջ առաջ բերուած փաստերու եւ իրողութեանց առջեւ յամառներու կոյր հակառակութիւնը ինքնին կարգարացնէ մեր գիտողութիւնը:

Գարաջաշի քննական պատմութեան առաջին մասի սպազնութիւնը Կ. Պուլսոյ մէջ մեծ յուզում մը առաջ բերաւ, նոյն իսկ գտնուեցան քիչ ու չափ լրջախոս կարծուած բարձրաստի:

շոր ծախքի ցուցակներ ներկայաց-
նել նպատակաւորութեամբ ընկերու-
թեանց: Պ. Ամիրխանեանց կը
գանգատի Պուլկարիա գաղթող
հայերէն: որովհետեւ ասոնք մին-
չեւ վերջը Պ. Ամիրխանեանցին
ուզածին պէս 5 զրշի ապրանքներն
20 փրշի չուզեցին ծախել իրեն,
հետեւաբար Պ. Ամիրխանեանց ի-
րաւունք ունի բարկանալու:

Պ. Ամիրխանեանց, տեղացի հա-
յերէն ալ կը գանգատի, որովհե-
տեւ ասոնք ալ իրեն երես չե-
տուեր իղեր, (երես տալիք մարդ
չէ որ երես տային): Իր կեանքը
մօտէն ճանչցողներ կը վկայեն թէ
Պ. Ամիրխանեանց ուր որ գացած
է քրիստոնէութեան քողին տակ
միշտ շահագործած է աղքատու-
թիւնը և որբութիւնը: Հիւսա Պ.
Ամիրխանեանց, այդ լրագրինե-
րու տեղերէն և ժողովուրդէն հե-
ռու՝ Այսոսի մէկ ամսայի տեղ նե-
տած է իր ունեւանքը, ուր մի «որ-
բանոց է շինում», հոն, անշուշտ,
հազիւ պիտի հաւաքէ 8-10 հաս-
որբեր և Գերմանացիներուն պիտի
կընցնէ՝ իբր թէ հարկւրաւոր որ-
րեր ունի:

Աժ. բազար տայ Աւետարանի
այդ ճշմարիտ պաշտօնէին:

Մեկքօ

Ռուսներ

ԼՐԱՔԱՂ

Վեհ. կաթողիկոսը մարտ 25ին
Թիֆլիզէն մեկնելով, Սանահնի
վանքին ճամբով էջմիածին կուգե-
ւորի:

—Վանայ այցելու հովիւ Տ. Ներսէս
Եպիսկ. Արսլանեան զեռ Գ. Պուսէն չէ
մեկնած. եւ տակաւին որոշ չի գիտ-
ցուիր թէ ո՞ր օր պիտի մեկնի: Ասկէ
զատ Տրապիզոնի ազգայինք կուգին եւ
պիսկոպոսը քանի մը օր հիւրասիրի-
հաւանական է որ նոյնը ուզեն ընել
ճանքուն վրայ ուրիշ տեղեր ալ: Այս
այլիւով, Ներսէս Եպիսկ. չէ թէ Զատ-
կին, այլ Հոգեգալուստին հազիւ վան
կրկայ: հետեւաբար իր քով եղած հա-
զար հինգհարիւր ոսկին ալ ամիս-
ներ վերջ միայն պիտի կրնայ վան
հասնիլ, ուստի խեղճ վանեցի սովեալ-

ճան եկեղեցականներ, որոնք արհամար-
հանօք վերաբերուեցան զէպի բազմա-
հմուտ ձերբակրէն. եւ զուգէ այս պարս-
զան այն գլխաւոր պատճառներէ մէկն
էր, որով Գարագաշ մինչեւ 1895 ըս-
տիպուեցաւ անտիպ թողուլ մնացեալ
հատորները մինչեւ որ օժտնդակող բա-
րեգործական հաստատութիւն մը ի Թիֆ-
լիզ ստանձնեց գործին տպագրութիւ-
նը:

Իրաւունքի գոյութեան առաջին տա-
րին Իրաւունքի Պատ. խմբագիրներէն
բերանացի խնդրեցի, որ Վարդանանց
մասին պատրաստած քննական ուսում-
նասիրութիւնն հիւրնկալուի իբր թեր-
թօն նոյն թերթի մէջ, սակայն մա-
սաւք իրաւացի եւ որդարացուցիչ
պատճառներու ցուցումը արգելք մը ե-
ղաւ, եւ անա՝ 2-3 տարի վերջ նոյն
թերթի միջոցաւ զրական եւ պերճա-
խօս փաստեր կուզուին պատմական

ները թո՛ղ ամիսներով անօթի սպասեն
(Մեխիայի գալստեան): Ի՛նչ տարօրինակ
փութկոտութիւն. «եօլտան կէլէն հալ-
տան անլար» կըսէ տաճկական առածը.
Պոլսոյ հաստատութիւն Գերապատիւներ
ու էֆէնտիւները եթէ գոնէ 24 ժամ
անօթի մնալու դառն փորձը կրած ըլ-
լային այսպէս չը պիտի վարուէին ան-
շուշտ:

—Վանէ Պատրիարքարան հասած ար-
ժանահաւատ տեղեկութիւններէ կըս-
տուզուի թէ Հոռովմէականութեան յա-
րող ազգայինք մեծ մասամբ զղման
գրով մը վերադարձած են իրենց Մալ-
րենի Եկեղեցւոյ գիրկն, եւ անոնց Օս-
մանիյէ թէզքերէնրու վերանորոգման
գործողութիւնը քիչ ատենէն կը լրա-
նայ: Վանէն եկած տեղեկութիւնք կը
յաւելուն նաեւ թէ դաւանափոխութեան
մասին եղած հրատարակութիւնները
չափազանցեալ են, եւ թէ վանայ ժո-
ղովուրդն հայրենի սրբութեանց պահ-
պանութեան նախանձախնդիր կը մնայ
միշտ:

—Գիւրման կայսր կողմէ Ս. Երու-
սաղիմայ Պատրիարք Տ. Յարութիւն
Սրբազնի Ա. կարգի, եւ Տ. Ղեւոնդ
Վրդ. ի Բ. կարգի «Բրուսիոյ Թագ»
պատուանշաններուն գործածութիւնն
արտօնուած է Կոստ. Իրաւունքով:

—Թուրք լրագրաց մէջ կը կարդանք
թէ օսմ. կառավարութիւնն, բացի
այն 200,000 զրշ. էն զոր յատկացուցած
էր վանայ նահանգին երկրագործներուն
սերմնացու բաշխելու համար, հեռագրու
հրաման զրկած է Տիարպէքիի, Ռար-
բերգի եւ Պիթիսի կուսակալութեանց
որպէսզի երկիրու հարկեր հազար
զրշ. զրկեն ի վան: Վանայ կուսակալն
այս 800,000 զրշ. ու սերմնացու պիտի
գնէ եւ իր նախագահութեան ներքեւ
կազմուած յանձնաժողովոյ մը միջոցաւ
պիտի բաշխէ արդարապէս(՝): Մեծ եպար-
քոսին հրամանաւ, երեսական նախա-
բարն եւս հեռագրեց վերոյիշեալ նա-
հանգներու Տէֆթէրապարներուն որ ան-
յապաղ վճարեն յատկացեալ գումարնե-
րը:

—Շտպին Գարահիսարի ազգայ-
նոց ուսման հողային կալուածները
իսլամաց կողմէ գրաւուած ըլլա-
լով, մերայնոց կողմէ եղած դի-
մուքներուն վրայ, տեղական կա-
ռավարութիւնը մասնախումբ մը
կազմած էր որ պէտք եղած քըն-
նութիւնները կատարելով, կարծ-
ւորը գործադրէ: Վերջերս Պատ.
րիարքարան եկած տեղեկութիւն-
ներ կիմոցեն թէ մասնախումբը
միայն մասամբ գոհացում տուած
է:

Կեղծիքի մը հաստատութեան համար,
այս պարագան ուրիշալի է եւ կուգայ
հաստատել այն իրողութիւնը թէ՛ քըն-
նադատական ոգին յաւրճութեանց ալ հաս-
տատուն քայլ մը առած է առ մեղ,
բան մը, որ ժողովրդեան մը ինքնա-
ճանաչութեան յատկանիշն է ու ցոյց
կուտայ անոր հասուն նկարագիրը:

Ինչպէս ըսի չատեր պիտի դատա-
պարտեն զիւս, զազգային անապարձու-
թիւնը փաղաքող տեսութիւններ պի-
տի երեւան, տեսութիւններս տարբեր
մակերիւններ պիտի տան, միթէ յանդգ-
նութիւն չէ՞ 15 դարերէ ի վեր հայու-
թեան կողմանէ արհամարհուած ու ա-
նարգուած վառակ-Արեւին պաշտպանել,
վարդանայ ուղղութիւնը քննադատել,
պատմական կեղծիքներ յայտնել եւ ժո-
ղովրդեան 15 դարեայ գաղափարն ու
համոզումը յեղաշրջել եւ այն՝ գրչի թե-
թեւ հարուածով մը:

—Այնթապէ կը գրեն. —«Լա-
տին կրօնաւորներն, ինչպէս ամեն
տեղ, հոս ալ այս միջոցիս բաւա-
կան գործունէութիւն ցոյց կուտան,
Ֆրանչիսկեաններն 17 տարի է որ
հաստատուած են, բայց տակաւին
հետեւող չէին կրցած գտնել. սա-
կայն այս տարի քիչ շատ գտնուե-
ցան, զորս համալելով վերադարձ-
նելու համար, Կրօն. ժողովն ու
Թագ. Թորհուրդը լուրջ միջոցներ
ձեռք առին և շահերն ալ ամուլ
չէն մնար. սակայն ինչպէս միշտ
կը պատահի, այսպիսի շարժում-
ներ անշուշտ մնացորդ մը կուեն-
նան:»

—Որոց խնամակալութիւնը իր
վերջին նստին մէջ պէտք եղած
կարգադրութիւնները րրեր է Մի-
ացեալ Ընկերութեան տեղ Պատ.
րիարքարանի մէջ հաստատուելիք
Գիւանին համար, և գումարներ ու
րոշեր է՝ Զատիկի առթիւ զրկելու
ամենէն կարօտեալ թիմերուն:

—Այս տարի Զատիկին ընդ ա-
մենը 1,200ի չափ հայ ուխտաւորք
պիտի գտնուին Երուսաղէմ:

—Եղեասիայէ կը գրուի Պատրի-
արքարան թէ 3-4 տարի առաջ
Հոռովմէականութիւն ընդունած 23
տուն ազգայիններ, 112 անձէ
բաղկացած, այս մարտի սկիզբը
վերադարձած են ի ծոց մայրենի
Եկեղեցւոյ, և Առաջ. տեղապահ
հայրը զանոնք ընդունելով օրհնած
և պահպանիչ լսած է:

—Թայմի իր ապրիլ 5 թիւով
կը ծանուցանէ թէ Կովկասի կու-
սակալ Կալիցին իշխան տեղեկա-
գիր մը մատուցեր է Զարին, կով-
կասեան գործերու վրայ խօսելով,
և ի մասնաւորի աննպատակ բաներ
զուրցելով կովկասի հայոց վերա-
բերեալ գործերուն վրայ, Կալիցին
իշխան շատագովիւ է ինչ ինչ
սեղծիչ կանաններ, Կաթողիկոսին
բոլոր խնդիրները մերժուել են:

—Արսէն վարդ. Վեհուհի վի-
էննա հասած ու Բարիկ մեկնած է:

—Վանէ կը գրեն թէ վերջերս
տեղացած ձիւնին ու անձրեւնե-
րուն պատճառաւ ցորենի գինը
75էն սկսած է վտր իջնել:

—Ֆիլիպպէ մեղ կիմացնեն թէ՛

Սակայն ինչ որ ալ ըլլայ, ճշմարտու-
թիւնը մեզ կը հարկադրէ ցոյց տալ ժո-
ղովրդեան իր սխալ ըմբռնումը, բաց-
բոշապէս պարզել անոր՝ իրողութիւնը
ցոյց տալ թէ՛ կուսակցական ոգին ինչ
պէս ներկայումս յանցելով մի եւս ի՛նչ
աւերու մեծ գործած է, պատմական ի-
րողութեամբ ու փաստերով առաջ թե-
րել այն պատճառները որոնցմով Վար-
դան անմահացած իսկ վառակ-Արեւին
քաղաքագէտ եւ պետական բարձր ար-
ժանեաց տէր հայր ի չիք դարձած: Մենք
ասոնք ցոյց պիտի տանք առանց ո եւ է
միակողմանի եւ կուսակցական ոգւոյ,
պիտի աշխատինք պրպտել վարդանայ
պատմութիւնը մեզ հաղորդող երկու ի-
րարմէ անկախ պատմիչներու գործերն:
Մենք պիտի աշխատինք ասոնք ցոյց
տալ առանց ո՛ր եւ է յաւակնոտութեան
և մեր փաստերն ու վկայութիւնները՝
նպատակաւոր կամ աննպատակ պիտի առ-

այդ քաղաքի ազգայնոց մէջ տիրող
խռովութիւնները քննելու. և
Պուլկարահայերը հովուելու պաշ-
տօնով Պատրիարքարանէն զըր-
կուած Տ. Բարթոլոմէոս Ծ. վրդ.
Պաղճեան ապրիլ 2ին Ֆիլիպպէ հա-
սած է:

—Ռուսներէ թղթակցութիւն
մը մեզ կը տեղեկագրէ թէ տեղ-
ւոյն Բաղրաբական Պատուելիներու
վարժարարին մէջ ապաստանող հայ
որբերը սաստիկ ծեծի, գիշերային
բանտարկութեան և այլ ծանր պա-
տիժներու կենթարկուին: Երբեմն
այն աստիճան վայրագ կերպով կը
ծեծեն եղբր որ փողոցէն անցող-
ները, Հրէայ կամ Պուլկար, լաց ու
կոծի ձայներէն խղճահարուած
կերթան հայերուն լուր կուտան
խնդրելով որ ասոնք ո՛ր եւ է միջո-
ցով մը ծեծուող տղաքը ազատել
շանտն:

—Այս կիւրակէ օր վառնայի
Աւետարանական բողոքականաց
ժողովարանին մէջ կշարին և ի-
րիկունը մասնաւոր աղօթքներ ու
երգեցողութիւններ կատարուեցան
Հայաստանի սովորաց համար. Պատ.
Շահվէլէտեան և Պատ. Հայկ Եար-
տը Լեան պատշաճ քարոզչիկ խօսե-
լով, յորդորեցին ներկայ գտնուող
ազգայինները նիւթապէս նպաս-
տել մեր սովորաւ եղբայրներուն.
Իրիկունն արարողութեանէն անմի-
ջապէս յետոյ հանգանակութեան
ձեռնարկուեցաւ, որուն մասնակցե-
ցան մանուկներն իսկ. գումարը
նոյն պահուն 155 Ֆրանգի հասաւ:
Կիմանանք նաեւ թէ Պուլկար Է.
վանկիլիստներն ալ իրենց մէջ
30 Ֆրանգի չափ հաւաքած են
նոյն նպատակաւ:

Պատ. Եարտըմեան այս իրիկուն
եւս մասնաւոր քարոզով մը պիտի
յորդորէ ժողովուրդը զէպի ճշմա-
րիտ ազգասիրութիւն և պիտի ջա-
տագովէ եղբայրական զգացումը:
Անկեղծութիւն կը մաղթենք:

Պատ. Շահվէլէտեան իբրեւ
գանձապետ յաճն առած է ըն-
դունիլ օգնութեան ու է գումար
և յղիլ յայն մեր հացազուրկ և
ճնշեալ հայ ժողովուրդին՝ վան և
չըջակաները:

Վառնայէ դուրս գտնուող բա-
րեսէր բողոքականք իրենց նպաստ-
ները կարող են զրկել Պատ. Շահ-
վէլէտեանի հետեւեալ հասցեով

Բասթօր Շահվէլէտե

Վասնա

Ներք մեր տոնմային պատմագիրներէն
Եղիշէն, Ղազար Փարպեցիէն եւ Կո-
րիւնէն: Անշուշտ մեզ համար հաճելի է
լսել լուրջ եւ աղիւս ընդգիտախօսե-
րու զիտողութիւնները, որք կրնան
անտես առնուած կէտերն լուսաբանել:
Վարդանանց պատմութիւնը ի հիմանց
ուսանելու համար թէեւ Եղիշէի ու
Փարպեցեայն բաղդատակար ուսումնա-
սիրութիւնը հարկ անհրաժեշտ է, սա-
կայն Վարդանանց պատերազմը պարսիկ
եւ հայ արքունեաց միջեւ փոխադար-
ձաբար տիրող քաղաքական հայացք-
ներու արդիւնքը լինելով նախապէս
հարկ է այդ պատմական պատճառներն
համառօտել, զի առանց այս պատճա-
ռաց ուսումնասիրութեան կարելի չէ
ըմբռնել Վարդանի պատերազմը քաղա-
քականապէս:

ԱՐՏ. ԵՃԱ ԿԱՎԱՅԵԱՆ

Շուրշա

Շարունակելի

ԵՐԱՆԻ ՄԵՍԵԼԵՍԻ

ԹԵՐԻՍԻ ՍԻԼԱՆ ԳՕՆՖԵՐԱՆՍԸ

Պու խուսուս հազարներու կազմ-
ված զորքն իւր պէնտի երկուրդ տան
սօնրա վերուստ իտէն թաւն կազմ-
ված սօնրա շու եօլտա պիր հաւա-
տիս արգգաթըմը ճէլպ իթտի:
— Թէրքի սիւհի իշխն Ռուսիա-
նըն իքինճի պէյաննամէսինտէ
միւնտէրիճ օլան նօզթալար հալը-
նըզ գօնֆէրանստա միւզքէրէյէ
ալըննամազ տըր: տէվէթլէրին
եքթիկէրին իլէ օլան միւննամէսթը
բօլթիկէրին եախօտ ահտնամէ-
լէր իլէ իճրա օլընմըլ օլան իշխն
թէտգըզը նազարա ալըննամազ տըր:

Թաւնըն պու սաթըրլարը օգու-
յանլարտան չօղլարը շու էֆքեա-
րէ հազիպ օլտըլա: քի Շարգ մէ-
սէլէսի ապա գօնֆէրանստա գիքը
օլըննամազ, մատէմ քի ահտնա-
մէլէր իլէ գարարկիր օլան մէսէլէ-
լէրէ պագըլմալաճազ ըմըլ:

Թաւնըն մէլքիւր սաթըրլարըն-
տան պիլ օ եօլտա պիր մանա չը-
գարամայօրըզ: էվէթ ահտնամէ-
լէր իլէ իճրա օլընմըլ օլան իշխն
տէն պահս օլըննամազ տէյօր:
եանի Ալգաս-Լօրէն մէսէլէսի կի-
պիքի ահտնամէ մուճիպինճէ իճ-
րա օլընմըլ տըր, վէ օնտան սօ-
լայը Ֆրանսըլարըն վէլվէլէսի իճ-
րա օլընմըլ օլան ահտնամէլէ մու-
խալիֆ տիր: Փագաթ էրմէնիսթան
մէսէլէսի ահտնամէլէրին ահքեա-
մընը իճրա իրտիրմէք մէսէ-
լէսի տիր: պիննաէն ալէյհ սուլ-
հը ումուճիլի իպգա իթմէք իշխն
էրմէնիսթան մէսէլէսիին տախի
ահտնամէլէր մուճիպ իճրա իտիլ-
մէսի լաղըմ կէլէճէք: պիննամէլին
գօնֆէրանսըն մագսէտի օլան «սուլ-
հը ումուճիլի էլտէ էտէպիլմէք»
ահտնամէլէրին ահքեամը իլէ օլա-
ճաղընտան, իճրա օլընմալըլ ահ-
քեամարը իճրա իթտիրմէք հէր
հալտէ գօնֆէրանսըն գարարլարըն-
տան պիրի օլաճազ տէյու զանն ի-
տէրիլ:

Հալպէօլլէ իքէն միլլէ մէսէլէմի-
լի գօնֆէրանսա թագաթիմ իթմէք
իլք սաիֆէտէ եաղտըլըլ կիպի,
Փաիտէտէն խալի օլամազ:

Ր Ո Ւ Ս Ի Ա Տ Ա

ՄԵՐԹԵՊ ՇԱԿԻՐՏԼԵՐԻ

— — —

Րուսիա տարիւնին թալէ-
պէլէրի էլան թէսքին օլընմալըլ-
լար տըր: սօն գարըլըլըլ սէ-
պէպի բօլթիկէրին մէքթէպ տէրու-
նինէ կիրուպ, շակիրտէրտէն քարթ
թալէպ իթմէլէրի օլմըլ տըր:

Թալէպէլէր իքի ֆըրգա տըրլար,
պիր ֆըրգասը էվէթի մէզուճի-
լէթլէրին իտտէ օլընմալըլ իլէ իք-
թիֆա իտէճէք տիր, տիկէր ֆըր-
գասը եէնի իթթիյալար թալէպ իթ-

մէքտէ տիր:

Տարիւնին թալէպէլէրինտէն
Մօսկուտա 2400 վէ Քէթէրա-
պուրկտա 400 քիշի գօթիէն գօ-
վուլմըլ տըրլար: պու սէպէպի
լէք չօգ պէօլիք մէքթէպլէրին
շակիրտանը տէրպէլէ տէվամ իթ-
մէք վէ իթթիհան վէրմէք իսթէ-
մէյօրլար, վէ իլլա գօվուլմըլ օ-
լանլարն եէնիտէն գապուլ օլըն-
մայարընը իտտաա իտէյօրլար:

Պու մէսէլէսին շիմտիլէք նէյէ
միւննամէլէր օլաճաղը պիլինմէլ իսէ-
տէ: շուրաը մալիւմ տտ օլընտ-
պիլիքի հազըն միւլթագալէտէ,
շիմտիքի մէքթէպիլէր Րուսիանըն
թէլքիլաթ ու իտարէի հաղըրէ-
սինի թէպտիլ ու իսլահա վէ
պէլքիտէ ճուճուրիլէթէ թաճիլ-
լինէ շալըլաճաղար տըր:

Կ Ի Ր Ի Տ

Իսլամար կիրիտտէն թիւքիա-
յա հիճրէթէ տէվամ իթմէքտէ
տիրլէր: Գաննատան չրգան սօն
վաբօրլէ 500 միւլթիմտն տահա
իլմիրէ կիտէյօրլար: Իսլամարըն
տտաաա չրգալարը թիւք հիւ-
քիւմէթին թէլքիլէր իլէ օլտըլը
թահազգուք իթմիլ տիր:

Գանտիտաա պիր էվրուլըլ խըզ-
մէթքարը պուլըննանքի իսլամ կի-
րիտիլէրէ հիճրէթ իթմէլէք իշխն
նասալաթ իթմէսինէ գարըլ: Մէ-
մէտիքլէր շու ճէվապլը վէրմիլէր:
— Սուլթանտան եէնի էմիր կէլտի
քի կիրիտտէ հիշ պիր միւլթիւման
գալմասըն: պիլ տախի մէճպուրըլ
օ' էմիրէ իթաաթ իթմէլէք: եօլ
խարճըլըլըլ տախի պուլընմալ ի-
սէ պուրտա պիր խրիսթիյան Քրէն-
սին հիւքմի ալթընտա գալմագտան
իսէ քէնտիլիլ տէնիլէլ ալթմալը-
լըլ:

ԻՆԿԻԼԹԵՐԱ ՊԻՏՃԷՍԻ

Ինկիլթէրանըն սէնէվի պիւտէ-
սինին ճէտվէլի մէճիսի մէպուսա-
նըն թէտգըզընա իհալէ օլընմըլ
տըր: իշպու ճէտվէլէ պիննաէն ին-
կիլթէրանըն սէնէվի մէսարիֆի
112,927,000 լիրայա վէ սէնէվի
վարիտաթը 110,287,000 լիրայա
պալիլ օլմագտա տըր: մէսարիֆա-
թըն պու տէրէճէ արթմասը պաշ-
լըճա հարպ հաղըլըլըլընտան ի-
լէրի կէլմէքտէ տիր: Ինկիլթէրա
հիւքիւմէթի զանն իտիյօր քի
թէրքի սիւհի գօնֆէրանսը պէլքի
պու հարպ մէսարիֆաթընըն էօ-
նիւնիւ ալապիլիւպտէ պիւտէնին
զամմընա իգթիլա պրագմալ: Պա-
լտտէքի հիսապլէ՝ վարիտաթտան
2 1/2 միլիոն լիրա զիյատէ մէսարիֆ
կէօրիւնիյօր: պու ալըլը գաբա-
մազ իշխն պաղը վէրկիլէր իւզէ-
րինէ զամմիլէ իլալէ օլըննամազ
տըր:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Սապրգ վիքէլա լէյիսի Մ-
Սթօլիլով, «Նարոտնա Քրափանըն»
պէյաննա կէօրէ, տօթթ. Տանէֆ
վէ Մ. Գարապէլօֆ կիպի քէն:
տիսինի ինթիլապ իթտիրմէք ի-
շխն գապուլարը վէ շէհրլէրի կէ-
զէճէք իթիլ:

— Պու բաղար աղալըլ շէհրի-
միլտէ՝ խանէսինտէ միւննագաա չը-
գարմասընտան տօլայը ժանտարմ-
լարա թէսլիմ օլընմըլ օլան պիր
էրմէնի մուհաճիր իքինճի գուլ-
լուգտա թէվգրֆ օլընմըլ օլմալլէ,
կիճէնին պիր վագթընտա գաբան-
տըլը օտա տէրուինտէ էօլմիլը
պուլընմըլ տըր: Բէվայէթէ կէօրէ
պիշարէ քէնտի քէնտիսինի պիր
գաիլլէ գարիստտան ասմըլ, վէ
օ եօլտա պօղուլմուլ: պու իէվա-
լէթ պիր ուզ ճաի թահաճուպ օլ-
մալլէ անըն թէտգըզը ալթիլէ մէ-
մուրլարըն վէ պաշլըճա միւտտաի
ումուճիլին մէհարէթ ու տիրայէ-
թինէ մուհալլէլ տիր:

— Սէսուլթիլէ կէօրէ, Րուս-
ճուգտա բրթթէստանլարըն իտա-
րէսի ալթընտա պուլըննա էօք-
սիլզանէտէքի էրմէնի չօճուգլա-
րը ճէպրէն Ալմանիայա կէօթիւ-
րիւրլէր իթիլ: Մէլքիւր չօճուգ-
լարտան իքիսինին վալիտէսի վար-
նատա պուլընուպ, էվալտարընը
զալպուպէթտէն գուրթարմագ
թէլալընա տիւլմիլ իսէտէ պիշա-
րէ գատըն հիշ պիր շէյ հարմայա
մուգթէտիր տէկիլ տմր:

Հալպու մէքէլտէ իսէ Րուս-
ճուգ թագ. խորհուրդը իշին հա-
ղըլաթընը անլայալ, իգթիլա-
սընը իճրա իթմէլէ վագթիտար
տըր զանն իտէրիլ:

ՄԻԻԹԵՆԷՎ ՎԻՑԷ

— () —

— Սուլթան պիր իրատէ իլէ
Ալպանիտա մէքթէպլէրին արթ-
մասընը վէ հէր պիր սանճագտա
պիրէր մէքթէպի բուշտիլէի ա-
քէրիլէնին թէէսիս օլընմասընը
էմր իթմիլ տիր:

— Սթանպօլտան Ապրիլ 2 թա-
րիլլէ քէլիտէ օլըննա պիր թէ-
լէկրաֆա նազարէն, կէլէն կիւն
տէրտէսթլէ թէվգրֆ օլընմըլ օլան
Մուրատ պէյ եէնիտէն սէրպէսթ
պըրագըլմըլ տըր:

— Թիւրքիանըն Րուս տէվէ-
թինէ էօտէմէքտէ օլտըլը թագ-
մինաթը հարպիլէ իշխն կէօթէ-
րիլմիլ օլան պէլ վիլայէթլէրին
հասըլաթը քիֆայէթ թիթմէտիկի
սէպէպլէ Րուս էլիսի Սուլթան-
տան տիկէր իքի վիլայէթ տախի
թախսիս օլընմասընը թալէպ իթ-
միլ տիր: վէ պու տէֆա Պուրսա
վէ իլմիր վիլայէթլէրի կէօթէ-
րիլմիլ: պու վիլայէթլէրին հասը-
լաթը Օսմ. Պանգապընըն գօնթրօ-
լը ալթընտա պուլըննամազ ըմըլ:

Իշխնիտիկինէ կէօրէ, Սուլթան
իշպու մէսէլէսին թէտգըզընը մէճ-
լիսի վիլէլայա իհալէ իթմիլ
տիր:

— Թէրքի սիւհի գօնֆէրանսընա
իշթիլապ իտէճէք օլան հէր պիր
տէվէթին պիլէլ սէսի օլաճազ
տըր: իթալիա տէվէթի տախի
տալէթնամէլի գապուլ իթմիլ վէ
մուրախասընը թալին էլլէմիլ տիր:

Շիմտիլէ գատար Քարալա տա-
վէթնամէկիթմէմիլ վէ տէկիթմէլէ-
ճէք տիր:

— Սէրքէլլէրի Սէլանիքտէ վէ
Խտինէտէ պուլըննա իքինճի վէ
իշխնճի օրտուլարտա Մալլէր
թիւֆէլլէրի իսթիմալ իթտիր-
մէք վէ թալիմ էօկրէթմէք իշխն
պա իրատէ թալին օլըննա գա-
պիթլէր մահէլի մէմուրիլէթլէրինէ
կիթմիլլէր տիր:

— Սալիւմ օլտըլը իւզրէ Րուս
լարըն տէօրթ մահալտէ բաթրիգ-
լէրի վար տըր, եանի Սթանպօլ,
Երուսաղէմ, Իսթէնտէրիլէ վէ Էն-
թաքէ բաթրիլլէրի: պուլընըն
հէր պիրի քէնտի սինօղը թալա-
ֆընտան ինթիլապ օլընըլար:
Ախիլէն Էնթաքէ Սինօղը արապ
գալմընտան պիր բահիպի բաթ-
րիգ ինթիլապ իթմիլ օլմալլէ
Պապը Ալի պու ինթիլապը թա-
տիլ էլլէմիլ տիր: Սթանպօլ Րուս
բաթրիգհանէսի, քէլա Երուսաղէմ
վէ Իսթէնտէմիլ բաթրիլլէրի
մէլքիւր ինթիլապա գարըլ բրօ-
թէսթ իտէլէք, բաթրիլլէր Րուս
միլլէթինտէն օլմագ իճապ իթտի-
կինի կէօթէրիյօրլար: Պու մէսէ-
լէսին նէթիճէսի նէ օլաճաղը շիմ-
տիլիք պիլինմէյօր:

Arice Lazare

51. str. spatar. Bucarest

ՅԱՆՆԱԿԱՆՍԱՐ

Հայերէն և եւրոպական գրքերու
թիւրթիւրու բաժանորդագրութիւն
և այլ ամեն տեսակ յանձնարարու-
թիւն կընդունի:

Թղթի և պահարանի վրայ բարձ-
րաքանգակ գրողմիւս համար ան-
ուան և մականունի միացած սկզբ-
նատուեր կը վաճառէ ի գին՝

1 ֆրանք, ֆրանգօ:

4-4

ՉԱԽԻՐԻ ԲԻԱՑԱՍԸ

Վառնա, 7 Ապրիլ

Պուլսայ
Վալոն, լիպրա 55-58 հէք 9-10.990 ֆր.
Արապա, 55-60 հէքթ. 8.10.40.:

Արապ
Լիպրա 42-50 հէքթ. 5-90.6. ֆր.
Յասուլէա

100 քիլ. 12-13 ֆր. մալնա կէօրէ:
Մըսր վալոն

55-57 լիպրա. 5-80.5-90:
Կիւնտէ 20-30 արապա վէ 10-15

վալոն պուլտայ վէ միսիլ 5-6 արապա
արապ կէլմէքտէ տիր:

Յասուլէա 1-2 արապա:

Արապա մուսմէլէսի նաթլէօն 21 ֆր.
հիսապը իլէ:

Отговорникъ Ю. Н. Пикаревъ